

Ze státu dělalo vždycky peklo na zemi to, že se člověk pokoušel udělat si z něho ráj.

Friedrich Hölderlin

Letní čas je sociální inženýrství

PETR MACH

Měření času na hodiny a dělení hodin na minuty je konvence. Toto rozdělení nemá jednoho vynálezce – řečeno s Hayekem, jedná se o výsledek lidského konání (human action), a ne realizaci konkrétního záměru (human design). Zkrátka rozdělení času je prakticky sdíleným standardem, který usnadňuje domluvu mezi lidmi. Používání času – stejně jako používání jazyka – nepotřebuje ani zákon, ani nařízení vlády.

Naopak, každé umělé – vládou nařízené – určení času je narušením sdílené konvence s nezbytně negativními důsledky. Proto by i vládní nařizování „letního času“ mělo být opuštěno.

Změna kalendáře a času v historii

V říjnu 1793 přijal revoluční Konvent ve Francii zákon o změně kalendáře. Zažité sedmidenní týdny nahradily umělé „dekády“. Také den měl nově deset „nových hodin“ rozdělených na sto „nových minut“.

Málo platné, i přes státní moc lidé dál ve svých hlavách měli staré roky, měsíce a dny. Revoluční kalendář zrušil císař Napoleon po 14 letech – a z „desátého Nivose roku 14“ se stal zas první leden 1806. (Revoluční kalendář byl pak nakrátko obnoven jen komunistickou vládou v Paříži 1871.)

Experimentovat s časem začaly státy znovu během první světové války. Věřily, že nařízený posun času v létě o hodinu ušetří uhlí nezbytné pro vojenskou výrobu. Letní čas tak platil od roku 1916 v Německu, v Británii i u nás (tedy v Rakousku).

Po vyhlášení nezávislého Československa předložil návrh na zavedení letního času poslanec Karel Engliš. „V létě [není] náš život časově umístěn nejvhodněji. Počíná se dlouho po východu slunce a končí se dlouho po jeho západě. Z toho vyplývá, že by bylo třeba jiného časového rozdělení v létě nežli v zimě, abychom v létě co možná celý život přesunuli ze stínu do slunce. Jest to v zájmu všeobecného zdraví a též hospodářské úspory svítivem,“ uvedl Engliš v parlamentu 13. února 1919. Tehdy

návrh neuspěl a čas měnila až protektorátní vláda od roku 1940.

Po válce prosadil zákon o letním čase předseda vlády Zdeněk Fierlinger. Zákon odůvodnil zákonodárcům 22. února 1946 takto: „Na poradě konané v měsíci říjnu 1945 v Bruselu ...bylo usneseno, že změna času bude zřizována zásadně ve všech zú-

částněných zemích ve stejnou dobu. Ježto rozsah tohoto opatření bude ovlivňován ohledy na úpravu mezinárodní, po případě měnící se skutečností hospodářského života, má být podle osnovy zmocněna vláda, aby zaváděla počítání letního času a určovala jeho počátek a konec vládními nařízeními.“ (Pokračování na str. 2)

Vláda, diskriminace a konflikt

WALTER WILLIAMS

Lidské odlišnosti jako rasa, etnická příslušnost, náboženské vyznání a jazyk byly vždy zdrojem konfliktů. Přestože média jsou plná argumentace o tom, že tyto odlišnosti mají minimální význam, lidé stále v těchto oblastech projevují své preference, např. když si vybírají partnery, přátele, sousedy, obchodní partnery i v dalších společenských vztazích. Lidé nenavazují společenské vztahy náhodně. Snahy toto výběrové chování lidí potlačit ve jménu politické korektnosti jsou pošestilé.

Mnohem smysluplnější je brát (ne nutně schvalovat) výběrové chování lidí jako přirozené. Měli bychom si klást otázku: Jak můžeme minimalizovat pravděpodobnost,

že tyto odlišné preference povedou ke konfliktům?

Sňatkový trh

Konkrétní pohled do naší diskuse může poskytnout ekonomická analýza uzavírání manželství. Jako mnoho jiných transakcí je i manželství uzavřené svatbou dobrovolným smluvním vztahem, v němž se směňují statky na základě vzájemně výhodných podmínek. Většina lidí má tendenci volit manželského partnera, který se jim podobá co do rasy, etnického původu, víry, jazyka a socioekonomického postavení. Někdo by mohl chtít debatu o lidských volbách ve sféře uzavírání manželství odmítnout jako banální, ale vzhledem k dopadu

této lidské volby na celou společnost by to bylo totálně chybné.

Lidé s vysokoškolským vzděláním mají tendenci brát si lidi s vysokoškolským vzděláním. Lidé s vysokými příjmy (nebo s vyhlídkou na vysoké příjmy) mají tendenci ženit se zase s lidmi s vysokými příjmy. Všimněte si, že už jen tyto dva aspekty volby podporují vytváření asymetrickějšího rozdělení příjmů oproti situaci, kdyby vysokoškoláci a lidé s vysokými příjmy měli tendenci vybírat si za své životní partnery své pravé opaky. Sňatková rozhodnutí tak mají evidentně vliv na strukturu společnosti.

Ačkoliv jsou kritéria výběru partnera založená na rase, etnickém původu, (Pokračování na str. 2)

Letní...

(Pokračování ze strany 1)

Zákon č. 54/1946 Sb., který schválilo nevolené Prozatímní národní shromáždění, v němž zasedali zástupci nominovaní stranami tzv. Národní fronty, platí dodnes. Dle něj byl nařizován letní čas v celém Československu od roku 1979.

O zákon se opřela naposledy i vláda Jiřího Paroubka, když nařízením vlády 420/2006 Sb. z 16. srpna 2006 nařídila zavádění letního času v letech 2007–2011. Vláda nařídila všem lidem, že si mají 27. března 2011 posunout čas o hodinu dopředu a 30. října 2011 o hodinu zpět.

Nařízení EU

Odpůrci vládního nařizování by se mohli radovat, že letoškem změny času končí. Je ale pravděpodobné, že na další období nařídí změny času zanedlouho Nečasova vláda. Nařizovat změnu času nám totiž nařizuje Evropská unie.

S odvoláním na článek 95 Smlouvy o založení Evropských společenství (který v podstatě říká, že EU může nařizovat cokoli v jménu fungování vnitřního trhu) EU pomocí směrnice 84/2000 nařizuje členským zemím nařizovat letní čas poslední neděli v březnu a ukončovat poslední neděli v říjnu – stejně od Lisabonu po Helsinky.

Takto striktní nejsou ani federální Spojené státy. USA mají také federální zákon o letním čase, ale jednotlivé státy mají právo se k letnímu času nepřipojit. Toho využila jediná Arizona, která nenučí své obyvatele měnit čas (na území Arizony mění čas jen autonomní Indiánská rezervace Navahů, která přesahuje do Nového Mexika, Utahu a Colorada, které čas mění).

Úspory nechme na jednotlivcích

Podle zastánců změny času nařízení zajistí energetické úspory. Pokud si jednotlivec, který chce napsat článek nebo si přečíst časopis, přivstane, aby si ho přečetl za denního světla, určitě uspoří oproti situaci, kdyby četl a psal až večer při umělém svět-

le. Někomu ale ranní vstávání za tu úsporu nestojí, a raději pracuje večer. Vláda nemůže znát užitek milionů lidí.

Na to, aby jednotlivec zhodnotil, kdy má vstávat a pracovat, není potřeba nařízení vlády nebo Evropské unie. Naopak, jen svobodné rozhodnutí jednotlivce zajistí maximalizaci jeho užitku. Jednotné nařízení některým lidem nepochybně užitek zmenšuje.

Nic nebrání vládě chtít po svých úřednících, aby od dubna chodili do práce už na sedmou hodinu místo od osmi. Stejně tak se mohou na změně pracovní doby domluvit jiní zaměstnavatelé se svými zaměstnanci. Není kvůli tomu ale nutné nařizovat všem lidem, aby si přeřizovali hodinky.

Zákony, směrnice a vládní nařízení o letní změně času jsou projevem vládní zpučnosti a osudové domyšlivosti. Měly by být zavrženy jako anachronický projev komunistického sociálního inženýrství.

Petr Mach je předsedou Svobodných. Přednáší ekonomii na VŠFS a VŠEM.

Vláda...

(Pokračování ze strany 1)

náboženství a dalších charakteristikách mezi lidmi velmi rozšířená, objevuje se v této oblasti pozoruhodně jen velmi málo sociálních konfliktů či kontroverzí. Nikomu zde diskriminace nevádí. Je to dokonce takové anti-téma, že lidé vlastně svatbu (manželskou smlouvu) ani většinou za aktivitu založenou na diskriminační volbě nepovažují. A když je na to, že manželství je kontrakt založený na diskriminaci, upozorníme, řeknou nám nejspíš „no a co!“

Rozhodnutí o manželství působí tak málo sociálních problémů proto, že jsou dobrovolná. Role vlády je zde minimální. Vláda jen kontrakt stvrzuje při jeho uzavření a posléze má nanejvýš jen soudní roli při řešení smluvních sporů. Stojí za pozornost, že konflikt na sňatkovém trhu pozorujeme jen tehdy, když vládní nebo kvazivládní instituce (jako církev) omezují, pokud jde o rasu, etnický původ, socioekonomický status nebo náboženství partnera, smluvní volnost.

Rozdílné preference bez konfliktů

Svobodu volby můžeme pozorovat i jinde. Stejně jako mají lidé silné preference, pokud jde o rasu, etnický původ a náboženství, mají silné preference i pokud jde o zboží a služby. Někteří lidé preferují Cadillac, jiní upřednostňují Volvo. Navzdory těmto odlišným preferencím, málokdy slyšíme o konfliktech mezi volváři

a cadillakáři. Lidé si prostě kupují auta, jaká se jim líbí.

Ve skutečnosti je volný trh efektivním vyrovnávacím rozdílu. Osobní charakteristiky mají na trhu menší význam. Když si někdo kupuje Cadillac nebo Volvo, poslední, co by ho zajímalo, je rasa, etnický původ nebo náboženství dělníků, kteří auto vyrobili. Kupujícího bude nejspíš zajímat hlavně to, zda dostane nejvyšší kvalitu za nejnižší cenu.

Kdykoliv rozdělují zdroje vláda, roste pravděpodobnost, že preference způsobí konflikt. Typickým statkem poskytovaným a financovaným vládou je školství a jako takové je dlouhodobě ohniskem sporů. Někteří rodiče preferují, aby jejich děti začínaly vyučování modlitbou. Jiní rodiče mají opačné preference. Obě preference se zdají být legitimním vyjádřením rodičovských práv.

Problémem se to stává, jen když je vzdělávání poskytované vládou. Pak ve školách modlitby buď budou, nebo nebudou. Rodiče, kteří ranní modlitby preferují, se dostávají do konfliktu s těmi, kdo je nechtějí. V sázce je hodně. Rodiče, kteří spor prohrají, budou mít děti ve školách, které budou odporovat jejich vkusu. Alternativou pro takové rodiče pak je nést finanční břemeno školního na nestátních školách, přičemž navíc musí prostřednictvím daní doplácet na státní školství, z něhož mají jen malý užitek.

Metodou, která by zmenšila konfliktní potenciál, když už máme státem financované školství, by bylo, kdyby ho aspoň poskytovaly soukromé školy. Každý rodič by mohl dostat kupón v hodnotě výdajů na školství přepočtených na jednoho žáka. Rodiče, kteří by si přáli, aby jejich děti začínaly výuku modlitbou, by prostě do takových škol své děti zapsali, a rodiče s jinými preferencemi by zas děti zapsali do jiných škol. Existoval by tak minimální prostor pro konflikt mezi oběma skupinami rodičů. Místo, aby byli soupeři, by mohli být přáteli.

Hlavním důvodem, proč vládní alokace zdrojů zvyšuje potenciál pro konflikt, je, že většina vládních aktivit je hrou s nulovým součtem, kde prospěch jedné osoby je dosažen pouze za cenu újmy někoho jiného. Rodiče, kteří zvítězí v politické bitvě ohledně ranních školních modliteb, budou mít prospěch na úkor těch, kteří byli proti modlitbám, a naopak. Naproti tomu tržní poskytování zboží a služeb je hrou s kladným součtem, kde vyhrává každý. Toto platí pro jakékoliv statky. Kdyby volba mezi Volvem a Cadillakem byla činěna kolektivně, mohli bychom pozorovat přesně stejný druh konfliktu, který vyvolává otázka školních modliteb. Místo, aby lidé s odlišným vkusem, pokud jde o automobily, spolu vycházeli v harmonii, museli by se lidé upřednostňující Volvo sdružovat s podobně smýšlejícími proti lidem upřednostňujícím Cadillaky.

Rasa a etnický původ: vláda versus trh

Lidé mají rasové a etnické preference a tíhnou k tomu tyto preference projevit

ke svému užitku. Budou se o to snažit, ať již existuje tržní nebo vládní alokace zdrojů. Existuje zde ale zásadní rozdíl. Při vládní alokaci zdrojů náklady projevení preferencí nesou jiní lidé, než ti, kteří rozhodnutí o vyjádření preferencí provádí. Při tržní alokaci zdrojů nese náklady projevení preferencí převážně ten, kdo rozhoduje.

Představme si pro jednoduchost černého zaměstnance, který má stejnou produktivitu jako bílý zaměstnanec, přičemž černý zaměstnanec nabízí své služby za 5 dolarů, zatímco bílý zaměstnanec požaduje 8 dolarů. Pokud rozhoduje vládní byrokrat, projevení jeho diskriminačních preferencí ve prospěch bílého zaměstnance je pro něj spojeno prakticky s nulovými náklady. Jsou to daňoví poplatníci, kteří nesou břemeno

v podobě placení za službu 8 dolarů místo 5 dolarů. Byrokrat si domů odnáší stejnou výplatu, ať diskriminuje, či ne. Náklady jeho rasových preferencí jsou pro něj nulové.

Naproti tomu v soukromém sektoru by zaměstnavatel, který by zaměstnanci platil 8 dolarů za práci, která by mohla být udělána za 5 dolarů, nesl nadměrný náklad ve výši 3 dolarů. Náklady rasové preference zde nese přímo ten, kdo rozhoduje. Základní ekonomická teorie postulují, že čím nákladnější nějaká činnost je, tím méně takové činnosti bude vykonáváno. Z toho plyne, že můžeme očekávat méně rasové diskriminace v soukromém sektoru než ve vládním sektoru. Podobně, když se politická atmosféra změní ve prospěch diskriminace zvýhod-

ňující černé zaměstnance, můžeme pozorovat více takové diskriminace ve vládním sektoru.

Skutečnost, že diskriminace něco stojí, vysvětluje, proč ti, kteří chtějí diskriminovat, usilují obvykle o nějakou formu vládního zásahu. Vládní zásah činí diskriminaci méně nákladnou pro osobu, která diskriminuje, oproti nákladům, které by nesla, kdyby diskriminovala v soukromém sektoru. Podstatným prvkem vládního zásahu, který takto omezuje náklady diskriminace, je omezení pokojné dobrovolné směny.

Walter Williams je profesor ekonomie na Univerzitě George Masona ve Virginii, USA. Vyšlo v časopise Freeman leden/únor 2011. Překlad Petr Mach.

Regulace životního prostředí nepomohou

RADIM SMETKA

Po staletích, kdy hlavním záměrem většiny regulací a centrálního řízení byla takzvaná sociální spravedlnost, tedy snížení příjmové nerovnosti mezi bohatými a chudými, se v posledních desetiletích objevila motivace jiná - ochrana životního prostředí. Ať už v podobách méně ambiciózních, při nichž se regulátor snaží ochránit jeden atribut životního prostředí na lokální úrovni, tak i v podobách mnohem ambicióznějších, jako je celosvětový boj s globálním oteplováním, ochlazováním, změnou klimatu či kdovíjakou další výzvou 21. století. Tak, jako v kterékoliv jiné zájmové skupině, i v zeleném hnutí existují lidé, jejichž motivací pro ochranu životního prostředí je jen zisk jejich vlastních firem vyrábějící nějaké „zelené technologie“, stejně jako existují lidé, jejichž motivací je skutečný upřímný zájem o zlepšení prostředí, v němž všichni žijeme. Jakkoli můžou být zájmy ochránců čisté a upřímné, jejich důsledky pro životní prostředí znamenají čistou ztrátu.

Většina lidí se domnívá, že regulace v oblasti životního prostředí sice poškodí podnikatelské zájmy znečištovatele prostředí, ale na prostředí bude vliv čistě pozitivní. Pokud se třeba rozhodneme prostřednictvím svých politiků dosáhnout uzavření bloku uhelné elektrárny v našem sousedství, protože emituje moc škodlivin, nebude mít sice energetická společnost radost, ale bude to ku prospěchu prostředí jako celku. To je obrovský omyl a nedomyšlený důsledek regulace, který nejsou vidět. Negativní důsledky regulace se někde MUSÍ projevit.

Odstraněním nebo regulací konkrétní-

ho znečištovatele se totiž nic nezmění na poptávce po tom, co ke znečišťování vedlo. Znečištovatelé nepoškozují životní prostředí jen tak, nýbrž proto, že se snaží zavděčit svým zákazníkům - uspokojit poptávku - a znečištění je zkrátka nechtěný vedlejší produkt. I když tohoto znečištovatele zregulujeme, stále tu zůstane poptávka po tom, co ke znečišťování vedlo a ta se projeví.

Negativní důsledky ekologické regulace mohou být v zásadě dvojí. Za prvé je to pokles bohatství a za druhé nadužívání zdrojů jiných, případně téhož zdroje mimo regulovanou oblast. V praxi však dochází k oběma důsledkům zároveň. Typickým příkladem může být regulace továrny v Evropě. Po produktech továrny je i nadále poptávka a tak se přesune do Číny, kde neplatí tak přísné regulace. Přesun továrny vyvolá transakční náklady, produkce tak bude dražší - to znamená pokles bohatství. Druhým důsledkem bude přesun znečištění do Číny, tedy nadužívání zdrojů v jiné části světa. Výsledky pro životní prostředí jsou čistě záporné. Vezměme si však jednotlivé efekty popořádku.

Vliv regulace na bohatství

Jak dokázal ekonom Simon Kuznets, růst bohatství je nejprve doprovázen růstem užívání nějakého zdroje a znečištění s tím spojeného. Další růst bohatství má však za následek pokles znečištění. Zatímco závislost růstu znečištění a užívání zdroje na bohatství je asi každému jasná, s poklesem je to trochu složitější.

1. Čím je nějaký zdroj více využíván, tím je větší konkurence o jeho zásoby a roste jeho cena. Růst cen má za následek investice do zefektivnění jeho užívání - to ostatně můžeme vidět u aut. Čím je relativně dražší benzín, tím více poptáváme auta s nižší spotřebou a vyplatí se do jejich vývoje investovat.

2. Další příčinou je fakt, že vyšší bohatství lidem umožňuje dopřát si čistější technologie s nižším vlivem na životní prostředí. Je to určitý luxus, který si lidé mohou dovolit teprve při vyšší úrovni bohatství.

3. Poslední neméně důležitou příčinou, proč znečištění s vyšším bohatstvím klesá, je fakt, že lidé objevují nové zdroje, na něž přechází. Přechem na nový zdroj přestávají užívat ten starý a klesá tak znečištění jím způsobené. Opět můžeme najít příklad u aut. S tím, jak automobily nahrazovaly v ulicích koně, sice rostlo znečištění výfukovými zplodinami, ale klesalo znečištění ulic a cest koňskými exkrementy a hygienické problémy tím vyvolané.

Pokud tedy zavedeme nějakou regulaci, která bude mít za následek pokles bohatství, jen tím oddálíme všechny efekty, které by nám vyšší bohatství přineslo - například hospodárnější nakládání se zdroji - efektivnější technologie. Investice do zefektivnění využívání zdrojů a přechod na nové zdroje budou pomalejší, stejně tak se i vzdálí okamžik, kdy si budeme moci dopřávat luxus čistějších technologií.

Vliv regulace na nakládání se zdroji

Druhým efektem regulace byl přesun v užívání zdrojů směrem k nadužívání těch
(Pokračování na str. 4)

méně regulovaných. Vzácnost každého zdroje posuzují subjektivně lidé – neexistuje objektivní žebříček vzácnosti jednotlivých zdrojů. V neregulovaném prostředí lidé užívají zdroje právě v tom poměru, v jakém jednotlivé zdroje považují za vzácné. Regulace jednoho tak nemá dopad jen na regulovaný zdroj, ale i na zdroje další, jichž bude využíváno více, než je optimální. Příkladem může být přesun průmyslové výroby do Číny. Čínské životní prostředí dostává zabrat. Ne však proto, že je v Číně absolutně málo regulací ochraňujících životní prostředí, ale především proto, že jich je málo relativně vůči Evropě, kde jich je příliš.

První argument, který se v tuto chvíli přímo nabízí, je, že by tedy měly regulace působit celosvětově. Když pomíneme obtížné prosazování, stejně to na výsledku

nic nezmění! Jen se větší část regulace promítne do poklesu bohatství a nejen to. Pokud například celosvětově zakážeme těžbu a pálení uhlí, zvýšíme tím celosvětově těžbu plynu a ropy, tedy nehospodárné nakládání s jinými zdroji.

Regulací životního prostředí můžeme docílit přesunu znečišťovatelů, což má jisté ospravedlnění, pokud se znečišťovatel nachází v národním parku nebo v blízkosti lidských sídel, kde hodnotíme škodlivost hůře než jinde. Můžeme docílit i nařazení znečištění koncentrovaného na jednom místě. Nikdy však regulací životního prostředí nemůžeme docílit ryze pozitivního výsledku!

Radim Smetka je místopředsedou Svobodných a studentem NF VŠE

Nakladatelství C.H. BECK

MIROSLAV HUČKA, EVA KISLINGEROVÁ, MILAN MALÝ A KOL.

Vývojové tendence velkých podniků

Podniky v 21. století

Brožované, obj. č. BEK 38, ISBN 978-80-7400-198-7

- Vývoj institucionálního prostředí podnikové sféry
- Vývoj správy společností v ziskových a neziskových organizacích
- Strategické řízení podniků v podmínkách globalizace a hyperkonkurence
- Nové směry ve strategiích podniků
- Faktory konkurenceschopnosti podniků
- Vývoj organizačních struktur
- Vytváření podnikatelských skupin
- Financování podniku, úloha bank a kapitálových trhů
- Psychologické aspekty úvěrování v časech krize
- Základní formy financování podniku ve světě
- Vlastnická struktura a vlastnictví velkých podniků
- Mění se charakter vlastnických struktur v podmínkách globalizace

Publikaci lze objednat s 5% slevou v e-shopu na adrese www.beck.cz, nebo písemně na adrese: Nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, 110 00 Praha 1 tel.: 225 993 959, fax: 225 993 920, e-mail: beck@beck.cz

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Anny Rybníčkové 1, 155 00 Praha 5. Tel.: 777 848 037, smetka@nechtenasbyt.cz. Redakční rada: Petr Mach, Radim Smetka, Jaroslav Bachora. Internetový archiv: <http://www.nechtenasbyt.cz>. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597

NOVÝ PORG GYMNÁZIUM

Nový PORG – gymnázium

Pod Krčským lesem 25, Praha 4

tel.: 777 019 191

www.porg.cz

Přijímáme studenty z 5. tříd ZŠ. Uzávěrka přihlášek je 6. dubna 2011 ve 12 hodin.

DNY OTEVŘENÝCH DVEŘÍ
24. listopadu 2010, 12. ledna a 2. února 2011 vždy středa od 17 hodin

- česká škola pro česky mluvící studenty s výukou řady předmětů v angličtině
- kvalitní učitelé z anglicky mluvících zemí
- plánované zakončení studia mezinárodně uznávanou zkouškou i českou maturitou
- široká nabídka sociálních stipendií i pro rodiny s průměrnými příjmy

PORG LIBEŇ

PORG – Libeň

Lindnerova 3, Praha 8

tel.: 608 223 208

www.porg.cz

Přijímáme studenty z 5. tříd ZŠ. Uzávěrka přihlášek je 6. dubna 2011 ve 12 hodin.

DNY OTEVŘENÝCH DVEŘÍ
23. listopadu 2010, 11. ledna a 1. února 2011 vždy úterý od 17 hodin

- osmileté gymnázium s devatenáctiletou tradicí
- škola s rodinnou atmosférou (jen 192 studentů)
- vynikající úspěšnost absolventů při zkouškách na žádané VŠ
- škola připravuje studenty k mezinárodním jazykovým zkouškám CAE, ZD a DELF
- rozsáhlý mezinárodní program – mj. rok studia v zahraničí na partnerských středních školách

Těšíme se na Vaši návštěvu!

Mgr. Václav Klaus
ŘEDITEL ŠKOLY

PORG Ostrava otevírá základní školu a osmileté gymnázium v září 2011.